

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครู
กลุ่มโรงเรียนพัฒนมิตร จังหวัดอ่างทอง *

DEVELOPMENT GUIDELINES FOR THE PERFORMANCE ACCORDING TO THE
PROFESSIONAL CODE OF ETHICS FOR TEACHERS BASED ON TRISIKKHA IN
PANTHANAMIT SCHOOLS GROUP, ANGTHONG PROVINCE

¹ณัฐศกรณ์ ร้อยกอง Nutsaporn Roykong ²ลำพอง กลมกุล Lampong Klomkul

³พีรวัฒน์ ชัยสุข Peerawat Chaisuk

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Roykong_nut@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครู 2) เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามประชากรทั้งหมดที่เป็นผู้บริหารและครู จำนวน 97 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของกลุ่มโรงเรียนพัฒนมิตร จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน 2) วิธีการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครู ประกอบด้วย (1) จรรยาบรรณต่อตนเอง พัฒนาค้นหาตนเองอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เป็นแบบอย่างที่ดี (2) จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ พัฒนาวิชาชีพ เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร สร้างเครือข่าย (3) จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ให้ความรักและเมตตา เป็นแบบอย่างที่ดี พัฒนานักเรียนให้รอบด้าน (4) จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมวิชาชีพ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี ร่วมมือกันทำงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (5) จรรยาบรรณต่อสังคม เป็นพลเมืองดี พัฒนาชุมชน อนุรักษ์วัฒนธรรม และ 3) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของกลุ่มโรงเรียนพัฒนมิตร จังหวัดอ่างทอง มีแนวทางดังนี้ (1) จรรยาบรรณต่อตนเอง เน้นการพัฒนาค้นหาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านความรู้ความสามารถและคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนและบุคลากรอื่นๆ (2) จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ เน้นความรัก ความศรัทธาในวิชาชีพครู การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ (3) จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ เน้นการให้ความสำคัญกับนักเรียนและผู้รับบริการทุกคน ด้วยความรัก ความเมตตา และการช่วยเหลืออย่างเต็มที่ (4) จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมวิชาชีพ เน้นการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนครูและบุคลากรในโรงเรียน การร่วมมือกันทำงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (5) จรรยาบรรณต่อสังคม เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการเป็นพลเมืองดี

คำสำคัญ: การปฏิบัติตน, จรรยาบรรณวิชาชีพครู, หลักไตรสิกขา, ครู

Abstract

This research article aimed to 1) study the status of teachers' compliance with the teacher's code of ethics, 2) study the methods of compliance with the teacher's code of ethics according to the Tri-sikkhā principle, and 3) propose guidelines for compliance with the teacher's code of ethics according to the Tri-sikkhā principle. This research was a mixed-methods research. The quantitative research used a questionnaire with the entire population of 97 administrators and teachers. Data were analyzed by finding percentages, means, and standard deviations. The qualitative research used interviews with key informants. Data were analyzed by content analysis. The research results found that 1) The status of compliance with the teacher's code of ethics of teachers in the Phatthanamit School Group, Ang Thong Province, was at the highest level overall and in each aspect in all 5 aspects. 2) The methods of compliance with the teacher's code of ethics according to the Tri-sikkhā principle of teachers consisted of (1) Ethics towards oneself, continuous self-development, compliance with rules and regulations, and being a good example. (2) Ethics towards the profession, professional development, being a good member of the organization, and networking. (3) Ethics towards service recipients, showing love and kindness, being a good example, and developing students in all aspects. (4) Ethics towards colleagues, creating good relationships, working together, and exchanging knowledge. (5) Ethics towards society, being a good citizen, developing the community, conserving culture, and 3) Guidelines for developing professional ethics for teachers in accordance with the Trisikkhā principle of teachers in the Phatthanamit School Group, Ang Thong Province, were as following: (1) Ethics towards oneself: Emphasizing continuous self-development in terms of knowledge, abilities, and ethics in order to be a good role model for students and other personnel. (2) Ethics towards profession: Emphasizing love and faith in the teaching profession, performing duties with honesty and integrity, and being a good member of professional organizations. (3) Ethics towards service recipients: Emphasizing giving importance to all students and service recipients with love, kindness, and full assistance. (4) Ethics towards fellow professionals: Emphasizing building good relationships with fellow teachers and personnel in the school, working together, and exchanging knowledge. (5) Ethics towards society: Emphasizing participation in community development, environmental conservation, and being a good citizen.

Keywords: Conduct, Professional Ethics of Teachers, Tri-sikkhā Principle, Teachers

บทนำ

วิชาชีพครู นับว่าเป็นสาขาวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อระบบการบริหารประเทศเป็นอย่างมาก สืบเนื่องจากสาขาวิชาชีพครูเป็นสาขาที่จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของแรงงานเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในหลักการยุทธศาสตร์ที่ 3 “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ” ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 ซึ่งมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ 3 “การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21” ที่เน้นสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา โดยหนึ่งประเด็นที่มีความสำคัญ คือ การเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ ให้ความรู้ในเชิงวิชาการยุคใหม่และมีระบบคุณธรรม ที่จะนำพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศสู่ความเป็นคนที่รับผิดชอบและวางตำแหน่งเป็นศูนย์กลางแรงงานที่ศักยภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประชาคมโลกต่อไป

การที่จะนำพาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยเข้าสู่การเป็นศูนย์กลางแรงงานที่ศักยภาพของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประชาคมโลกต่อไป ผู้พัฒนาที่มีความสำคัญ ที่นอกจากสถาบันการศึกษาของประเทศไทยที่มีความสำคัญแล้ว หนึ่งในปัจจัยที่มีความสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ คือ บุคลากรทางการศึกษา หรือ ครู ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาและมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”(wanmainoppakate, 2563) และจากแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) กล่าวว่าปรัชญาพื้นฐาน ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาตินี้จึงมุ่ง 1) พัฒนาชีวิตให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข” และ 2) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีดุลยภาพใน 3 ด้าน คือ เป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และ เอื้ออาทรต่อกัน ชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข เป็นวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทย คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งด้าน จิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย ประหยัด มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รักประเทศ รักชาติ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นอย่างสันติสุข คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือรอบด้าน หรือความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี สามารถใช้สติและปัญญาในการเผชิญและพิชิตปัญหา พัฒนาตนเอง ได้เต็มตามศักยภาพ และทำประโยชน์!!ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติได้ คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพปลอดพ้นจากการตกเป็น ทาสของอบายมุข ได้ทำในสิ่งที่ตนสนใจตามความต้องการ สามารถเรียนรู้รู้ความจริง บรรลุ ความดี ความงาม มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียง ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีดุลยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การประพฤติตนตามหลักคุณธรรมของครู ได้มีการกล่าวไว้อย่างชัดเจนในหลักของจรรยาบรรณวิชาชีพครู ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 มาตราที่ 49 ให้มีข้อบังคับว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ประกอบด้วย “มาตรฐานความรู้และประสบการณ์ มาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตน” ประกอบมาตรา 50 มาตรฐานการปฏิบัติตน ให้กำหนดเป็นข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ ประกอบด้วย “จรรยาบรรณ 5 จรรยาบรรณ ดังนี้ 1) จรรยาบรรณต่อตนเอง 2) จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ 3) จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ 4) จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และ 5) จรรยาบรรณต่อสังคม” ทั้งนี้ ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ได้กำหนดแบบแผนพฤติกรรมมาตรฐานการปฏิบัติตน เป็นจรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผน ในการประพฤติปฏิบัติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องยึดถือปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติ และศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ทั้งนี้ได้กำหนดขึ้นเพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติตนของผู้ประกอบวิชาชีพครูให้ยึดถือและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะเห็นได้ว่า วิชาชีพครู ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับการพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546, 2547)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) ที่กล่าวว่า ในส่วนของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยในภาพรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจากผลของการยกระดับสุขภาพ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้นตามดัชนีการพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติสะท้อนว่าคนไทยทุกช่วงวัยมีความรู้ความสามารถโดยรวมเพิ่มขึ้น แต่กลับพบว่ามีทักษะด้านการอ่านหรือการศึกษาหาความรู้ลดลง และมีจำนวนเยาวชนที่ไม่ได้เรียนและไม่ได้ทำงานใดๆ เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ศักยภาพของเยาวชนกลุ่มนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์และไม่ได้รับการพัฒนา ซึ่งประเด็นด้านการพัฒนาทุนทรัพยากรมนุษย์เชิงคุณภาพเป็นความท้าทายที่สำคัญของไทยมาโดยตลอด จากระบบและคุณภาพการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จากรายงานขององค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ทำการทดสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนอายุ 15 ปีทั่วโลก ในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน พบว่านักเรียนไทยร้อยละ 59.5 อยู่ในกลุ่มที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และมีนักเรียนไทยเพียงร้อยละ 0.18 ที่ทำคะแนนได้ในระดับสูงกว่าค่ามาตรฐาน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13, 2565) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปี 2558 พบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และผลคะแนนสอบ PISA ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าอีกหลายประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน เนื่องจากข้อจำกัดที่สำคัญของการศึกษาไทย ทั้งปัญหาเรื่องหลักสูตรและระบบการเรียนการสอนที่เน้นการท่องจำ ทำให้ขาดความคิดสร้างสรรค์ ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และครูที่มีคุณภาพยังกระจายไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต) (2544) กล่าวว่า ไตรสิกขาเป็นกลไกของการพัฒนาตามระเบียบแบบแผนที่ได้กำหนดขึ้นในการอยู่ร่วมกันในสังคม กล่าวคือ ไตรสิกขาเปรียบดังกฎ ระเบียบ ข้อบังคับซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกันของคนหมู่มาก การฝึกฝนและพัฒนาคุณธรรมนั้นทางพระพุทธศาสนาจัดวางเป็นหลักเรียกว่า ไตรสิกขา ซึ่งถือว่าเป็นระบบการศึกษาที่ทำให้บุคคลพัฒนาอย่างเต็มรูปแบบ และไตรสิกขา ได้แก่ 1) อธิศีลสิกขา (Training in Higher Morality) คือ การฝึกความประพฤติสุจริตทางกาย วาจา และอาชีพะ ได้แก่

รวมเอาองค์มรรคข้อ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะ เข้ามา ว่าโดยสาระก็คือ การดำรงตนด้วยดี ในสังคม รักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบทางสังคมให้ถูกต้อง มีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี งานเกื้อกูลเป็นประโยชน์ช่วยรักษาและส่งเสริมสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะในทางสังคม ให้อยู่ในภาวะ เอื้ออำนวยแก่การที่ทุกๆ คนจะสามารถดำเนินชีวิตที่ดีงามหรือปฏิบัติตามมรรคกันได้ด้วยดี 2) อธิจิตตสิกขา (Training in Higher Mentality หรือ Mental Discipline) คือ การฝึกปรือในด้านคุณภาพและสมรรถภาพ ของจิต ได้แก่รวมเอาองค์มรรคข้อสัมมาวายามะ สัมมาสติ และสัมมาสมาธิ เข้ามา ว่าโดยสาระก็คือ การฝึกให้มีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคงแน่วแน่ ควบคุมตนได้ดี มีสมาธิ มีกำลังใจสูง ให้เป็นจิตที่สงบ ผ่องใส เป็นสุข บริสุทธิ์ ปราศจากสิ่งรบกวนหรือทำให้เศร้าหมอง อยู่ในสภาพเหมาะแก่การใช้งานมากที่สุด โดยเฉพาะการใช้้อย่าง ลึกซึ้งและตรงตามความเป็นจริง 3) อธิปัญญาสิกขา (Training in Higher Wisdom) คือ การฝึกปรือปัญญาให้ เกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงจนถึงความหลุดพ้น มีจิตใจเป็นอิสระ ผ่องใส เบิกบานโดย สมบูรณ์ ได้แก่รวมเอาองค์มรรคข้อสัมมาทิฐิ และสัมมาสังกัปปะ สองอย่างแรกเข้ามา ว่าโดยสาระก็คือ การ ฝึกอบรมให้เกิดปัญญาบริสุทธิ์ที่รู้แจ้งชัดตรงตามสภาพความเป็นจริง ไม่เป็นความรู้ความคิดความเข้าใจที่ถูก บิดเบือนเคลือบคลุม ย่อมสื อำพราง หรือพร่ามัว เป็นต้น

จากเหตุผลข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจ ที่จะดำเนินการวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาการปฏิบัติ ตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูด้วยหลักไตรสิกขาของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง เพื่อใช้เป็นตัว บ่งชี้ตัวหนึ่งในการประเมินคุณภาพการศึกษาและผลงานทางวิชาการของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการ ศึกษาในกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร เพื่อจะสามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาครูในกลุ่ม โรงเรียนพัฒนามิตร ให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ให้เก่ง ดี และมีความสุข อีกทั้งเป็นการสนับสนุนการบริหารงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัด อ่างทอง
2. เพื่อศึกษาวิธีการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครูกลุ่มโรงเรียน พัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง
3. เพื่อเสนอแนวทางปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครูกลุ่มโรงเรียน พัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ มี รายละเอียดดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง จำนวน 11 โรงเรียน จำนวน 97 คน
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง จำนวน 5 คนโดยเลือก แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารโรงเรียนวัดลานช้าง 2) ผู้บริหารโรงเรียนวัด คลองสำโรง 3) ผู้บริหารโรงเรียนวัดสี่ร้อย 4) ผู้บริหารวัดบางจักร และ 5) ผู้บริหารโรงเรียนวัดสิทธิาราม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้บริหารและครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการสอน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง ซึ่งแบบสอบถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเกิร์ต (Likert) ใช้เกณฑ์แปลความหมายระดับความคิดเห็นจากการใช้ค่าน้ำหนัก ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขา โดยมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาและเนื้อหาารายข้อ จากนั้นนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวิจัย (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเท่ากับ 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน 50 ชุด กับผู้บริหารและครูทางการศึกษาเพื่อหาค่า Cronbach's Alpha ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.978 จากนั้นนำแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง ที่ปรับปรุงเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง มีดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปจากผู้บริหาร ผู้ให้สัมภาษณ์ 2) แบบสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม 1) แบบสอบถามทั้งหมดที่รวบรวมได้กลับมา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการตอบแบบสอบถาม แล้วคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล 2) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ 3) สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้บริหารและครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการสอน ใช้สถิติวิเคราะห์ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลของคะแนนค่าเฉลี่ยการวัดระดับคะแนน ในส่วน แบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขา จะทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ ข้อมูลแบบสอบถามโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาเพื่อสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน มีรายละเอียดดังนี้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวม

ที่	รายการ	สภาพการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู			
		μ	σ	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง	4.70	0.51	มากที่สุด	5
2	ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ	4.77	0.42	มากที่สุด	1
3	ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ	4.74	0.44	มากที่สุด	4
4	ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบ	4.77	0.42	มากที่สุด	1
5	ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม	7.75	0.45	มากที่สุด	3
ภาพรวม		4.75	0.45	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงอันดับระดับการปฏิบัติจากมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ อันดับ 1 ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ อันดับ 3 ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด อันดับ 4 ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านจรรยาบรรณต่อตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้านได้ดังนี้

1.1 สภาพการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับ 1 คือครูใช้สื่อและเทคโนโลยีในการสอน อันดับ 2 คือ ครูได้ทำการวัดผลประเมินผลทางการศึกษาของผู้เรียน และอันดับ 3 คือ ครูติดตามข่าวสารเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ

1.2 สภาพการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับ 1 คือครูเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร อันดับ 2 คือครูรัก ศรัทธาและภาคภูมิใจในวิชาชีพของตนเอง อันดับ 3 คือครูอุทิศตนเพื่อความก้าวหน้าของวิชาชีพ

1.3 สภาพการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับ 1 คือครูดูแลเอาใจใส่ศิษย์เป็นประจำ อันดับ 2 คือครูรักและเมตตาศิษย์ อันดับ 3 คือครูให้กำลังใจศิษย์ในการศึกษาเล่าเรียนโดยเสมอ

1.4 สภาพการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับ 1 คือครูให้ความร่วมมือกับผู้ร่วมประกอบวิชาชีพในการจัดกิจกรรม อันดับ 2 คือครูช่วยเหลือ เกื้อกูล ผู้ร่วมประกอบวิชาชีพด้วยความเต็มใจ อันดับ 3 คือครูช่วยเหลือ เกื้อกูล ผู้ร่วมประกอบวิชาชีพด้วยความเต็มใจ

1.5 สภาพการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อันดับ 1 คือครูเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย อันดับ 2 คือครูยึดมั่น สนับสนุนและส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันดับ 3 คือครูเชิญบุคลากรที่มีความรู้ในชุมชนมาเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และครูให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ปกครองและชุมชนในทางสร้างสรรค์โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

2. วิธีการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย 5 ด้าน

2.1 ด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ด้วยหลักไตรสิกขา ดังต่อไปนี้ ส่งเสริมเปิดโอกาสให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การค้นคว้าหาทักษะใหม่ๆ ในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและนักเรียน ด้านงานวิชาการให้ก้าวหน้ามากขึ้น การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและการมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น

2.2 ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ด้วยหลักไตรสิกขา ดังต่อไปนี้ ควรเป็นต้นแบบด้านการพัฒนาตนเอง การสร้างทักษะด้านความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ในการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ เพื่อให้คนในองค์กรได้ปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง สร้างเครือข่ายให้ครูได้มีการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับครูเป็นผู้รู้จักอุทิศตนเพื่อความก้าวหน้าต่อวิชาชีพ

2.3 ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ โดยบูรณาการกับหลักไตรสิกขา ดังต่อไปนี้ ควรส่งเสริมให้ครูมีใจรักการบริการ ควรให้ความรู้ ความรัก ความเมตตา ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนในเรื่องต่างๆ และให้คำปรึกษา คำชี้แนะแก่ผู้เรียนด้วยความเต็มใจ ยอมรับในตัวนักเรียน และเชื่อมั่นว่านักเรียนสามารถพัฒนาได้ สร้างแรงบันดาลใจโดยให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนในทุกๆ ด้าน รวมทั้งการพิจารณาความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ให้กับนักเรียนด้วยความยุติธรรม เปิดโอกาสให้การสนับสนุนให้ครูได้มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะทางวิชาการที่ดี และพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม

2.4 ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ โดยบูรณาการกับหลักไตรสิกขา ดังต่อไปนี้ ส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีงามให้เกิดขึ้นภายในองค์กร สภาพแวดล้อมที่ดีการอยู่ร่วมกันของบุคคลในองค์กร สร้างเครือข่ายทั้งในองค์กรและนอกองค์กรให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมประกอบวิชาชีพเดียวกัน หรือองค์กรอื่นที่ทำงานร่วมกัน และเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน สนับสนุน และโอกาสให้บุคลากรในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเสมอภาคกันเพื่อให้องค์กรเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

2.5 ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม โดยบูรณาการกับหลักไตรสิกขา ดังนี้ ส่งเสริมให้ครูเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้เข้ากับบริบทของสังคมในปัจจุบัน เป็นกำลังหลักในการพัฒนาองค์กร และควรส่งเสริมให้ครูมีจิตอาสาร่วมกับชุมชน ในการเข้าร่วมกิจกรรมของสังคม เช่น กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมวันสำคัญ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผู้บริหารควรเชิญบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรร่วมกับครูในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนภายใน และภายนอกโรงเรียน

3. แนวทางปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง ภายใต้ จรรยาบรรณวิชาชีพครู 5 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 ด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง นำหลักไตรสิกขามาปรับประยุกต์ใช้ในการวางแผนทางการบริหารกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานร่วมกันอย่างชัดเจนมีความยุติธรรม และหมั่นพัฒนาตนเองและรู้จักปรับตัวให้เข้ากับบริบทขององค์กรนั้นๆ เพื่อให้เกิดความสงบสุขในองค์กร

3.2 ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ นำหลักไตรสิกขามาปรับประยุกต์ใช้ให้ กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานด้านบุคลากรเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มุ่งมั่นพัฒนา ผู้ร่วมงานให้มีคุณภาพตามศักยภาพในการทำงาน มีน้ำใจมีความรู้กว้างขวาง ใฝ่หาใจได้ ให้โอกาสโดยปราศจากอคติ ส่งเสริมความก้าวหน้า เมื่อเกิดปัญหาต้องร่วมกันแก้ไข ป้องกันภัยเพื่อนร่วมงาน

3.3 ด้านที่จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ นำหลักไตรสิกขามาปรับประยุกต์ใช้ใน ส่งเสริมสร้างจิตสำนึกให้ครูมีใจรักการบริการทำทุกอย่างด้วยตนเอง และสร้างประโยชน์เพื่อสังคม จึงทำให้การบริการคนอื่นได้ดี การสร้างจิตสำนึกบุคลากรให้มีจิตบริการที่ดีต่อหน่วยงาน/องค์กรพร้อมที่จะให้คำปรึกษากับผู้เรียนได้ ครูควรมอบความรัก ความอบอุ่นให้กับนักเรียน ควรมีการพิจารณาทุนการศึกษา หรือการช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องต่างๆ ด้วยความยุติธรรม ให้โอกาสผู้เรียนอย่างเสมอภาค

3.4 ด้านที่จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ นำหลักไตรสิกขามาปรับประยุกต์ใช้ใน การกำหนดแนวทางด้านวัฒนธรรมในองค์กรเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ความเคารพซึ่งกันและกัน บุคลากรทุกคนควรแสดงออกด้วยความเต็มใจ ให้เกียรติกัน เพื่อลดความขัดแย้งของบุคลากรในองค์กรได้ การที่บุคลากรในองค์กรมีความจริงใจต่อกัน และมีความเสมอภาคกัน มีจิตอาสา ไม่ทุจริตในหน้าที่การงาน การสร้างจิตสำนึกให้มีความละเอียด เกรงกลัวต่อความชั่ว ถ้าครูไม่มีจริยธรรมแล้วก็ไม่สามารถสั่งสอนหรือเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนหรือผู้อื่นได้ เช่น ครูไม่ควรเล่นการพนัน ควรมีจิตอาสาพัฒนาโรงเรียนและชุมชน

3.5 ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม นำหลักไตรสิกขามาปรับประยุกต์ใช้จัดระบบการพัฒนาที่ยั่งยืน มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันขององค์กร ประกอบด้วยมนุษย์ สังคม ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ส่งผลในทางเกื้อกูลแก่กันทำให้ดำรงอยู่ด้วยดีด้วยกัน กระบวนการดังกล่าวจะส่งเสริมให้บุคลากรมีวินัย ทางสังคม มีจิตอาสา ช่วยเหลือสังคม มีส่วนร่วม และเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง อภิปรายผลการวิจัย ตามลำดับได้ดังนี้

1.1 ด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูได้ทำการวัดผลประเมินผลทางการศึกษาของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะว่า ผู้บริหารและครูของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง ให้ความสำคัญกับการวัดผลประเมินผลทางการศึกษาของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการ (2566) ได้สรุปความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพไว้ว่า จรรยาบรรณในวิชาชีพจะเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะจำแนกอาชีพว่าเป็นวิชาชีพหรือไม่ อาชีพที่เป็น “วิชาชีพ” นั้น กำหนดให้มียุทธศาสตร์รองรับ และมีการกำหนดมาตรฐานของประพฤติของผู้อยู่ใน วงการวิชาชีพซึ่งเรียกว่า “จรรยาบรรณ” ส่วนลักษณะ “วิชาชีพ” ที่สำคัญคือ เป็นอาชีพที่มีศาสตร์ชั้นสูงรองรับ มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนาวิชาชีพมีการจัดการสอนศาสตร์ดังกล่าวในระดับ อุดมศึกษา ทั้งการสอนด้วยทฤษฎีและการปฏิบัติจนผู้เรียนเกิดความชำนาญ และมีประสบการณ์ในศาสตร์นั้น นอกจากนี้จะต้องมีองค์กรหรือสมาคมวิชาชีพ ตลอดจนมี “จรรยาบรรณในวิชาชีพ” เพื่อให้สมาชิกในวิชาชีพดำเนินชีวิตตามหลักมาตรฐานดังกล่าว หลักที่กำหนดในจรรยาบรรณวิชาชีพทั่วไป คือ แนวความประพฤติปฏิบัติที่มีต่อวิชาชีพต่อผู้เรียน ต่อตนเอง และต่อสังคม จรรยาบรรณวิชาชีพครู มีความสำคัญต่อวิชาชีพครูเช่นเดียวกับที่จรรยาบรรณวิชาชีพ มีความสำคัญต่อวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งสรุปได้ 3 ประการ คือ 1) ปกป้องการปฏิบัติงานของสมาชิกในวิชาชีพ 2) รักษามาตรฐานวิชาชีพ 3) พัฒนาศาสตร์ และรัตนวัติ โชติภพนิช (2550) กล่าวว่า จรรยาบรรณมีความสำคัญ ดังนี้ 1) ช่วยควบคุมมาตรฐาน รับประกันคุณภาพที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพในการผลิตและการค้า 2) ช่วยควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพ 3) ช่วยส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพและปริมาณที่ดี มีคุณค่าและเผยแพร่ให้รู้จักเป็นที่นิยมเชื่อถือ 4) ช่วยส่งเสริมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพ 5) ช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ลดปัญหาการโกง เอารัดเอาเปรียบ เห็นแก่ตัว 6) ช่วยเน้นให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นในภาพพจน์ที่ดีของผู้มีจริยธรรม 7) ช่วยทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิตามกฎหมาย สำหรับผู้ประกอบอาชีพให้เป็นไปถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

1.2 ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ทั้งนี้เพราะว่า ผู้บริหารและครูควรสร้างแนวทางการปฏิบัติตน และเป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านการพัฒนาตนเอง การสร้างทักษะด้านความรู้ ความสามารถ และการปฏิบัติตนเป็นผู้นำสมาชิกขององค์กรที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยนต์ ชุ่มจิต (2553) กล่าวว่า จรรยาบรรณวิชาชีพ หมายถึง ประมวลความประพฤติ หรือกิริยาอาการที่ผู้ประกอบวิชาชีพควรปฏิบัติ เพื่อรักษาส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง ฐานะของความเป็นครูและสถาบันวิชาชีพครู และ Gillman (2005) กล่าวว่า จรรยาบรรณวิชาชีพนั้นเป็นหลักการ หรือวิธีการในการประพฤติตนได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาชีพทางการศึกษา โดยมุ่งหวังให้บุคคลได้พัฒนาตนเองในทุกด้าน เป็นการดำรงไว้ซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพ ดังนั้น จึงควรบันทึกหลักการเหล่านี้ไว้อย่างเป็นทางการ เพื่อให้รับทราบในแนวทางปฏิบัติได้ถูกต้องตรงกัน ทั้งนี้เพราะสมาชิกแต่ละคนมีประสบการณ์ ความรู้ และปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน

1.3 ด้านจรรยาบรรณต่อรับบริการ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูดูแลเอาใจใส่ศิษย์เป็นประจำ ทั้งนี้เพราะว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีใจรักการบริการ ควรให้ความรู้ ความรัก ความเมตตา ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนในเรื่องต่างๆ และให้คำปรึกษา คำชี้แนะแก่ผู้เรียนด้วยความเต็มใจ ยอมรับในตัวนักเรียน และเชื่อมั่นว่านักเรียนสามารถพัฒนาได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของไพวัลย์ เหล็งสุดใจ (2558) ได้กล่าวไว้ว่า จรรยาบรรณวิชาชีพทางการศึกษามีความสำคัญในแง่การเป็นจริยธรรมของกลุ่มบุคคลในวิชาชีพที่มีอุดมการณ์ร่วมกัน มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความเชื่อว่าเป็นหลักปฏิบัติที่ถูกต้อง ดีงาม ควรจะร่วมกันรักษาไว้ เพื่อดำรงเกียรติของวิชาชีพ สร้างความน่าเชื่อถือและความ

ศรัทธาจากสาธารณชน จรรยาบรรณวิชาชีพจึงมีความละเอียดละไมกว่ากฎระเบียบ ลึกซึ้งกว่าวินัย สูงค่าเทียบเท่าอุดมการณ์ เป็นเสมือนสายใยของกลุ่มคนร่วมอาชีพ ร่วมอุดมการณ์ เป็นระบบเกียรติศักดิ์ที่ใช้ดูแลและปกครองกันเอง และอุษา พรหมรินทร์ (2561) ได้กล่าวไว้ว่า จรรยาบรรณวิชาชีพมีความสำคัญอย่างมากต่อการประกอบอาชีพทุกชนิด จรรยาบรรณช่วยควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในแต่ละอาชีพที่อยู่ในกลุ่มอาชีพเดียวกัน ให้เป็นไปตามข้อตกลงหรือข้อพึงปฏิบัติที่ได้รับการพิจารณาว่าถูกต้องดีงาม จรรยาบรรณนอกจากมีความสำคัญกับตนเองแล้ว ยังมีความสำคัญต่อองค์กรและบุคคลทั่วไปด้วย เพราะช่วยให้การบริการเป็นไปอย่างมีคุณธรรม ไม่มีการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคม

1.4 ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูให้ความร่วมมือกับผู้ร่วมประกอบวิชาชีพในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้เพราะว่า ผู้บริหารและครู ให้ความสำคัญกับผู้ร่วมงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การเข้าร่วมการอบรม การนำปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนมาหาแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกันเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ครูเชียงราย (2566) ได้สรุปว่า จรรยาบรรณครูมีความสำคัญต่อผู้ประกอบวิชาชีพครู ดังนี้ 1) ช่วยควบคุมมาตรฐานคุณภาพของครูให้ครูมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งด้านการประพฤติปฏิบัติตนและจริยธรรมของครู 2) ช่วยส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพและปริมาณที่ดีมีคุณค่าสู่สังคม ทำให้ครูได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากผู้พบเห็น 3) ช่วยพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครูและควบคุมมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ 4) ช่วยลดปัญหาความประพฤติปฏิบัติของครูที่ไม่เหมาะสมไม่สมควร ผิดหลักศีลธรรมคุณธรรม เช่น ความประพฤติผิดทางเพศ การทำร้ายร่างกายเด็ก การเอารัดเอาเปรียบเด็ก 5) ช่วยเน้นภาพลักษณ์ของครูที่มีคุณธรรมจริยธรรมให้เห็นเด่นชัดยิ่งขึ้นเช่น ความรัก ความเมตตา ความเสียสละ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและอาชีพความโอปอ้อมอารี 6) ช่วยรักษาชื่อเสียงเกียรติยศ และศักดิ์ศรีของผู้อยู่ในวงการวิชาชีพ 7) ช่วยให้ครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทหน้าที่และภาระงานของตนต่อสังคม 8) ช่วยปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์และการประพฤติปฏิบัติตนของครูให้ถูกต้องตามครรลองครองธรรม และสนทยา ฤทธิ์เดช (2554) กล่าวว่า ความสำคัญจรรยาบรรณในวิชาชีพจะเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะจำแนกอาชีพว่าเป็นวิชาชีพหรือไม่ อาชีพที่เป็นวิชาชีพนั้นกำหนดให้มีองค์กรรองรับและมีการกำหนดมาตรฐานของความประพฤติของผู้อยู่ในวงการวิชาชีพซึ่งเรียกว่า “จรรยาบรรณ” ส่วนลักษณะ “วิชาชีพ” ที่สำคัญคือ เป็นอาชีพที่มีศาสตร์ชั้นสูงรองรับ มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนาวิชาชีพ มีการจัดการสอนศาสตร์ดังกล่าวในระดับอุดมศึกษา ทั้งการสอนด้วยทฤษฎีและการปฏิบัติจนผู้เรียนเกิดความชำนาญและมีประสบการณ์ในศาสตร์นั้น นอกจากนี้จะต้องมีองค์กรหรือสมาคมวิชาชีพตลอดจนมี “จรรยาบรรณในวิชาชีพ” เพื่อให้สมาชิกในวิชาชีพดำเนินชีวิตตามหลักมาตรฐานดังกล่าว หลักที่กำหนดในจรรยาบรรณวิชาชีพทั่วไป คือ แนวความประพฤติปฏิบัติที่มีต่อวิชาชีพต่อผู้เรียน ต่อตนเอง และต่อสังคม จรรยาบรรณวิชาชีพครู มีความสำคัญต่อวิชาชีพครูเช่นเดียวกับที่จรรยาบรรณวิชาชีพ มีความสำคัญต่อวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งสรุปได้ 3 ประการ คือ 1) ปกป้องการปฏิบัติงานของสมาชิกในวิชาชีพ 2) รักษามาตรฐานวิชาชีพ 3) พัฒนารูปแบบวิชาชีพ

1.5 ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้เพราะว่า ผู้บริหารและครูควรเข้าร่วมกิจกรรมของสังคมหรือชุมชน เช่น กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมวันสำคัญ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผู้บริหารควรเชิญบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ

ในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร ร่วมกับครูในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนตามบริบทชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ ราตรี พัฒนรังสรรค์ (2544) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาตนเอง เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลให้ดีขึ้น ทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจ ให้กลายเป็นบุคคลที่สมบูรณ์จะนำมาซึ่งความสุข ความเจริญสู่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ และสนทยา ฤทธิเดช (2554) สรุปได้ว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงตนเองตามศักยภาพที่มีอยู่ให้ดีขึ้น ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ เพื่อให้ตนเป็นบุคคลที่มี ประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข ในปัจจุบัน การศึกษาเรื่องการพัฒนาตนเองเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากสภาพของโลกและเหตุการณ์ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเมื่ออย่างเข้าสู่ยุคของข่าวสารข้อมูล (Information Era) หรือที่เรียกว่า เป็นยุคของโลกคลื่นที่สาม (Third Wave) ทำให้เกิดการรวมตัวของทรัพยากรขึ้น เมื่อโลกอยู่ในสถานะที่ไร้พรมแดนการแข่งขันกันเพื่อช่วงชิงทรัพยากรจึงมีมากขึ้นเป็นทวีคูณ ซึ่งอาจเปรียบได้ว่าเป็นสงครามแย่งชิงข่าวสารในด้านข้อมูลความรู้ จะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ทำให้เกิดการตื่นตัวและหวาดวิตกขึ้น ผู้ที่ปล่อยให้กลไกการเปลี่ยนแปลงดำเนินไปโดยไม่พยายามก้าวให้ทันจะกลายเป็นผู้ที่ล้าหลังและเสียประโยชน์ไปในเวลาอันรวดเร็ว ดังนั้น การพัฒนาตนเองเพื่อให้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์เพื่อความอยู่รอดของชีวิตจึงเป็นสิ่งจำเป็น

2. วิธีการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง วิเคราะห์แนวโน้มทางการศึกษาดังนี้

2.1 ด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ด้วยหลักไตรสิกขา ดังนี้ สร้างวัฒนธรรมภายในองค์กรให้ครูมีความเคารพนอบน้อมเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ส่งเสริมเปิดโอกาสให้ครูได้รับการพัฒนาตนเองทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ทักษะด้านต่างๆที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและนักเรียน ด้านงานวิชาการให้ก้าวหน้ามากขึ้น การศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่า และการมีวิทยฐานะที่สูงขึ้นควรศึกษานโยบายแนวทางการปฏิบัติของหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบาย แผนการปฏิบัติงานของโรงเรียนและร่วมกันพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมาย

2.2 ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ด้วยหลักไตรสิกขา ดังนี้ สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ มีการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ วินัย ข้อบังคับ วัฒนธรรม ของการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นการรักษาความรู้เดิมแล้วเพิ่มเติมทักษะหรือความรู้ใหม่ๆ เป็นต้นแบบ การสร้างทักษะด้านความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ในการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ ปฏิบัติตนตามได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง ส่งเสริมสร้างเครือข่ายให้ครูได้มีการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างกำหนดแนวทางเพื่อให้ปฏิบัติตนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การทำงานอย่างเป็นระบบ สนองต่อนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ปฏิบัติงานตามนโยบายที่ดีให้กับครูเป็นผู้รู้จักอุทิศตนเพื่อความก้าวหน้าต่อวิชาชีพ

2.3 ด้านจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ด้วยหลักไตรสิกขา ดังนี้ ส่งเสริมให้ครูมีใจรักการบริการ ควรให้ความรู้ ความรัก ความเมตตา ดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนในเรื่องต่างๆ และให้คำปรึกษา คำชี้แนะแก่ผู้เรียนด้วยความเต็มใจ ยอมรับในตัวนักเรียน และเชื่อมั่นว่านักเรียนสามารถพัฒนาได้ สร้างแรงบันดาลใจโดยให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนในทุกๆ ด้านๆ การพิจารณาความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ให้กับนักเรียนด้วย

ความยุติธรรม สนับสนุนให้ครูได้มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะ ทางวิชาการ และพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม

2.4 ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมวิชาชีพ ด้วยหลักไตรสิกขา ดังนี้ สร้างวัฒนธรรมที่ดีงามให้เกิดขึ้นภายในองค์กร เช่นการยิ้ม โห้ ทักทาย ขอบคุณ ขอโทษ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีการอยู่ร่วมกันของบุคคลในองค์กร สร้างเครือข่ายทั้งในองค์กรและนอกองค์กร ให้เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมประกอบวิชาชีพและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจ ความร่วมมือกัน เป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เปิดโอกาสให้วิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ และครูได้จัดกิจกรรม PLC (Professional Learning Community) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยการร่วมคิด ร่วมพัฒนา ร่วมแก้ปัญหา และร่วมชื่นชม สร้างโอกาสให้บุคลากรในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเสมอภาคกันเพื่อให้องค์กรเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

2.5 ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม ด้วยหลักไตรสิกขา ดังนี้ ส่งเสริมให้ครูเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้เข้ากับบริบทของสังคมในปัจจุบัน เป็นกำลังหลักในการพัฒนาองค์กร ซึ่งบุคลากรจะเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาองค์กรและสังคมที่ดี พัฒนาครูให้เป็นผู้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ คือการพัฒนาคนเป็นการพัฒนาระบบที่ยั่งยืน เข้าร่วมกิจกรรมของสังคม เช่น กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมวันสำคัญ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เชิญบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร ร่วมกับครูในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนภายในโรงเรียน

3. แนวทางปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง พบว่า

3.1 ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพต่อตนเอง ดังนี้ ผู้บริหารและครู ต้องสร้างระเบียบวินัยในตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาตนเองทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การค้นคว้าหาทักษะรูปแบบใหม่ๆ ในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและนักเรียน มีการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของสงวน สุทธิเลิศอรุณ (2554) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของ ข้าราชการครูในกลุ่มเนินสว่าง จังหวัดพิจิตร พบว่า การพัฒนาตนเองไว้ว่า เป็นการจัดการตนเองโดยมี เป้าหมายในชีวิตที่ดีทั้งในปัจจุบันและอนาคต คือประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน จะได้พบกับความสุขในชีวิต ความจำเป็นในการพัฒนา ตน ของประเทศไทยและสังคมที่จะต้อง ร่วมมือกันกอบกู้เอกราชทางเศรษฐกิจ อันเป็นผลมาจากความด้อยคุณภาพของมนุษย์และสังคมไทย ในอดีตที่ผ่านมา หันไปนิยมวัตถุละทิ้งคุณธรรม นับเป็นบทเรียนที่คนไทยต้องได้รับความเจ็บปวด เตือนร้อนในการดำเนินชีวิตของแต่ละคนและโดยรวม จำเป็นต้องค้นหาแนวคิดในการพัฒนาตน โดยริบด่วน แนวทางในการพัฒนาตนจำเป็นต้องพัฒนาใน 6 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาด้านจิตใจ 2) การพัฒนาด้านร่างกาย 3) การพัฒนาด้านสติปัญญาและความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ 4) การพัฒนาด้านสังคม 5) การพัฒนาตนสู่การเป็นบัณฑิต 6) การพัฒนาตนสู่ความต้องการของตลาดแรงงาน และครูเชียงราย (2566) ได้วิจัยเรื่องความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพ กล่าวว่า การพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพไว้ว่า การพัฒนาตนเองและ พัฒนาวิชาชีพ หมายถึง กระบวนการพัฒนาสมรรถนะ และวิชาชีพครูโดยมีแผนการพัฒนาตนเองและ ดำเนินการพัฒนาตนเองตามแผนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานความต้องการจำเป็น องค์ความรู้ใหม่ นโยบาย แผนกลยุทธ์ของหน่วยงานการศึกษาหรือ

ส่วนราชการต้นสังกัด มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในระดับสถานศึกษา หรือระดับเครือข่าย หรือระดับชาติ และแสดงบทบาท ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ด้วยความสัมพันธ์ แบบกัลยาณมิตรที่มีวิสัยทัศน์คุณค่า เป้าหมายและภารกิจร่วมกัน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้ เกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร และสร้างนวัตกรรมจากการเข้าร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และจำแนกการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพได้ดังนี้ การพัฒนาตนเอง หมายถึง กระบวนการพัฒนาสมรรถนะของครูรายบุคคล โดยมีแผนการพัฒนาตนเองและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ความต้องการจำเป็น องค์ความรู้ใหม่ หรือตามนโยบาย หรือแผนกลยุทธ์ของหน่วยงานการศึกษาหรือส่วนราชการต้นสังกัด โดยนำความรู้ ความสามารถ ทักษะ ที่ได้จากการพัฒนาตนเอง มาพัฒนา นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน (1) จัดทำแผนพัฒนาตนเอง ที่สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงาน ความต้องการจำเป็นหรือตามแผนกลยุทธ์ของหน่วยงานการศึกษา หรือส่วนราชการต้นสังกัด (2) พัฒนาตนเองตามแผน (3) นำความรู้ ความสามารถ และทักษะที่ได้จากการพัฒนาตนเองมาพัฒนา นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน (4) สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการพัฒนาตนเอง(5) เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้นำการพัฒนาวิชาชีพ หมายถึง กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู โดยการมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในระดับสถานศึกษา หรือระดับเครือข่าย หรือระดับชาติ และแสดงบทบาทในชุมชน

3.2. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพต่อวิชาชีพ ดังนี้ ผู้บริหารควรสร้างแนวทางการปฏิบัติตน ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านการพัฒนาตนเอง การสร้างทักษะด้านความรู้ ความสามารถ และการปฏิบัติตนเป็นผู้นำ สมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ สมคิด บางโม (2553) ได้วิจัยเรื่อง องค์การและการจัดการ กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กรรมวิธีต่างๆ ที่จะเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานหนึ่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานให้ เป็นไปในทางที่ดี ให้มีกำลังใจ รักงาน และให้มีความคิดที่จะหาทางปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น และสมาน รังสิโยภฤกษ์ (2552) ได้วิจัยเรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรว่าเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความสามารถมีทักษะในการทำงานดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติในการทำงานอันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นหรืออีกนัยหนึ่ง การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะสร้างเสริมและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุบิสัย ทัศนคติ และวิธีการในการทำงานอันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน

3.3 ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพต่อผู้รับบริการ ผู้บริหารและครู ควรมีความรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเสมอหน้า สร้างแรงบันดาลใจ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนในทุกๆ ด้านๆ รวมทั้งการพิจารณาความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ให้กับนักเรียน ด้วยความยุติธรรม เปิดโอกาสให้การสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะทางวิชาการที่ดี และพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของจารุเนตร เกื้อภักดี (2559) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลรัตนโกสินทร์ พบว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การเพิ่มประสิทธิภาพด้าน ทักษะ ความชำนาญในการทำงาน ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรทุกระดับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การฝึกอบรม ปฐมนิเทศร่วมสัมมนาทั้ง ในและนอกสถานที่ ฯลฯ เพื่อให้บุคลากรนั้นๆ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ผูกพันกับองค์กร และมุ่งไปสู่

ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร และอนันท์ ศรีจันทร์ (2557) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาครูด้านวิชาการในจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42” กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร คือ กระบวนการที่สร้างเสริมเพิ่มพูนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากร ในด้านความรู้ความชำนาญ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม ความสามารถตลอดจนการให้แนวคิดใหม่ในการปฏิบัติงาน โดยมุ่งหมายให้บุคลากรมีคุณภาพที่ดีขึ้น และมีผลสะท้อนทำให้หน่วยงานหรือองค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

3.4. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ดังนี้ สร้างวัฒนธรรมที่ดีงามให้เกิดขึ้นภายในองค์กร สร้างเครือข่ายทั้งในองค์กรและนอกองค์กรให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมประกอบวิชาชีพเดียวกันหรือองค์กรที่ทำงานร่วมกันช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคี และเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Leonard Nadler (2002) ได้วิจัยเรื่อง Designing Training Program : The Critical Event Model, Reading Mass กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่เป็นระบบและต่อเนื่อง กิจกรรมที่จะกำหนดให้สิ้นสุดในเวลาที่เหมาะสมและสามารถสร้างกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมได้อย่างดี ซึ่งกิจกรรมที่จัดเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร ในสังคมตอบสนองความต้องการของการพัฒนาคนในองค์กรและสังคม และอำนาจ แสงสว่าง (2556) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการ พบว่า (1) ช่วยพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการวางแผนงานเพื่อจัดหาบุคลากรที่ดีมีคุณภาพเข้ามาเป็นบุคลากรที่ดีแก่องค์กรเนื่องจากมีการแข่งขันกันเป็นจำนวนมากค่อนข้างสูงในการจ้างแรงงานที่ดีในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมทั้งของเอกชนและรัฐบาล (2) ช่วยจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับประเภทและชนิดของงานที่ต้องทำ ปฏิบัติงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัด ตลอดจนช่วยประเมินผลประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร เพื่อสร้างผลสำเร็จในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ (3) ช่วยพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิธีการฝึกอบรมด้านวิชาการ เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นในการทำงานเพิ่มขึ้น (4) ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่บุคลากรทุกระดับภายในองค์กรอย่างทั่วถึง โดยอาศัยกลยุทธ์และศิลปะแห่งการจัดการ (5) ช่วยพัฒนาสังคมภายในองค์กรให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานก่อให้เกิดความรักความสามัคคี ขจัดปัญหาการทะเลาะวิวาท การเอารัดเอาเปรียบกับ ความเห็นแก่ตัว และความขัดแย้งให้ลดน้อยลง ซึ่งจะช่วยให้องค์กรเป็นสังคมที่มีความสงบสุขบุคลากรมีคุณภาพชีวิตสูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขทั่วกัน

3.5 ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพต่อสังคม ดังนี้ ผู้บริหารและครูควรมีจิตอาสาร่วมกับชุมชน ในการเข้าร่วมกิจกรรมของสังคม ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนภายในและภายนอกโรงเรียน และเป็นผู้นำด้านการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย อนุสรณ์ ฐปทอง (2554) ได้วิจัยเรื่องการบริหารทรัพยากรบุคคล ตามหลักไตรสิกขาในมณฑลทหาบที่ 31 จังหวัด นครสวรรค์ พบว่า วิธีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในส่วนที่เป็นเรื่องการค้าเนินการเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร/หน่วยงาน เพื่อการสร้างเสริมเจริญเติบโตก้าวหน้าให้แก่องค์กร/หน่วยงาน และบุคลากร ในลักษณะการสร้างมูลค่าให้แก่บุคลากร และให้บุคลากรสร้างมูลค่าเพิ่มกับองค์กร/หน่วยงาน มีผลต่อการดำเนินงานทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นจึงนำมากำหนดขอบเขตวิธีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้มีความครอบคลุม

5 ด้าน คือ การวางแผนการบริหารทรัพยากรบุคคล การสรรหาและการคัดเลือกทรัพยากรบุคคล การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การดำรงรักษาบุคลากรไว้ในองค์กร และการให้บุคลากรพ้นจากองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมควร แยมบุบผา (2558) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ความสำคัญของไตรสิกขา หมายถึง หลักคำสอนทางพุทธศาสนาที่พุทธศาสนิกทุกคนควรนำมาปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองให้มีชีวิตที่ดีงามเพื่อจัด ปรับเตรียมสภาพชีวิตสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งลักษณะแห่งความสัมพันธ์ต่างๆ ให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสมและพร้อมที่จะเป็นอยู่ปฏิบัติกิจและดำเนินการต่างๆ เพื่อก้าวหน้าไปอย่างได้ผลดีที่สุดสูงสุดจุดหมายของชีวิต ของบุคคล ขององค์กร ของชุมชนตลอดจนสังคมและประเทศชาติต่อไป

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากผลการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูตามหลักไตรสิกขาของครูกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง โดยใช้หลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ศีล การฝึกในด้านพฤติกรรมที่ดี การปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่ดี 2) สมาธิ คือ การฝึกในด้านจิต หรือยกระดับจิตใจ ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม 3) ปัญญา การพัฒนาในด้านการรู้ ความจริง ความเข้าใจ ความมีเหตุผล การรู้จักวินิจฉัย ไตร่ตรอง การคิดหลายด้าน อย่างสร้างสรรค์ เฉพาะอย่างยิ่งเน้นการรู้ตรงตามความเป็นจริงได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนพัฒนามิตร จังหวัดอ่างทอง มาสังเคราะห์เป็นภาพองค์ความรู้ได้ ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังนี้

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ทั้ง 5 ด้าน

1. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพต่อตนเองตามหลักไตรสิกขา สร้างระเบียบวินัยในตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาตนเองทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม การค้นคว้าหาทักษะรูปแบบใหม่ๆ ในด้านต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและนักเรียน มีการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม

2. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพต่อวิชาชีพตามหลักไตรสิกขา สร้างแนวทางการปฏิบัติตน ต้องรักศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการพัฒนาตนเอง และการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

3. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพต่อผู้รับบริการตามหลักไตรสิกขา ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเสมอภาค สร้างแรงบันดาลใจ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนในทุกด้าน รวมทั้งการพิจารณาความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ให้กับนักเรียน สนับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะทางวิชาการที่ดี และพัฒนาทักษะชีวิตทักษะอาชีพ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม

4. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพตามหลักไตรสิกขา สร้างวัฒนธรรมที่ดีงามให้เกิดขึ้นภายในองค์กร สร้างเครือข่ายทั้งในองค์กรและนอกองค์กรให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมประกอบวิชาชีพเดียวกันหรือองค์กรที่ทำงานร่วมกันช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคี

5. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพต่อสังคมตามหลักไตรสิกขา ส่งเสริมให้ครูมีจิตอาสาร่วมกับชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรมของสังคม ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนภายในและภายนอกโรงเรียน และเป็นผู้นำด้านการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สร้างจิตสำนึกการปฏิบัติเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้หลักไตรสิกขาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาด้านการบริหาร องค์กร และการพัฒนาบุคลากร

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาอื่นๆ สามารถนำผลที่ได้จากงานวิจัยนี้ เป็นแนวปฏิบัติพื้นฐานในด้านการบริหารองค์กร การพัฒนาบุคลากร และคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำผลที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปศึกษาสภาวะพฤติกรรมของครูที่ได้รับการพัฒนาตามแนวทางการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูด้วยหลักไตรสิกขา เปรียบเทียบกับครูที่ไม่ได้รับการพัฒนาตามแนวทางการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูด้วยหลักไตรสิกขา เพื่อนำผลมาพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยสร้างนวัตกรรม หรือการแสวงหาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในการสร้างแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของบุคลากรในองค์กรตามหลักไตรสิกขา

เอกสารอ้างอิง

- ครูเชียงราย. (2566). **ความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพ**. แหล่งที่มา <https://www.kruchiangrai.net> สืบค้นเมื่อ 3 มิ.ย. 2566.
- จารุเนตร เกื้อภักดี. (2559). **แนวทางพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระชลธร อคคมโม (คงแสง). (2556). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของพระสังฆาธิการ**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2544). **พุทธธรรม (ฉบับเดิม)**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก.
- ไพวัลย์ เหลืองสุดใจ. (2558). **จรรยาบรรณวิชาชีพผู้บริหาร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). **ความเป็นครู**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียน.
- รัตนาดี โชติกพนิช. (2550). **จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพครู**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ราตรี พัฒนรังสรรค์. (2544). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตนเอง**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- วิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการ. (2566). **ความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพ**. แหล่งที่มา <https://college.rmutl.ac.th/page/ethics> สืบค้นเมื่อ 3 มิ.ย. 2566.
- สนทยา ฤทธิเดช. (2554). **การศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของข้าราชการครูในกลุ่มเนินสว่างจังหวัดพิจิตร**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมควร แยมบุบผา. (2558). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมคิด บางโม. (2553). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร: วิทยาพัฒน์.
- สมาน รังสิโยภุชฎ์. (2552). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: ประชาชน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559)**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อนันท์ ศรีจันทร์. (2557). **แนวทางการพัฒนาครูด้านวิชาการในจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- อนุสรณ์ ฐปทอง. (2554). **การบริหารทรัพยากรบุคคลตามหลักไตรสิกขาในมณฑลททาบกที่ 31 จังหวัด นครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อุษา พรหมรินทร์. (2561). **การศึกษาการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูในสถานศึกษาของรัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Wanmainoppakate. เก่งดีมีสุข. แหล่งที่มา <https://sites.google.com/site/wanmainoppakate/keng-di-mi-sukh-1> สืบค้นเมื่อ 7 พ.ค. 2563.
- Gillman. (2005). Dissertation. **Abstracts International**. (43 (5). 1366-A.
- Keeves, Peter J. (1988). **Model and Model Building: Educational Research Methodology and Measurement : An International Handbook**. Oxford: Pergamon Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.
- Leonard Nadler. (2002). **Designing Training Program**. The Critical Event Model. Reading Mass. Addison-Wesley.